

«Woodwing Villa»: νεόδμητη κατοικία στην Εκάλη, σχεδιασμένη από τα αρχιτεκτονικά γραφεία K-Studio και VOIS. Χρησιμοποιήθηκαν φυσικά υλικά, επεξεργασμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να ωριμάζουν και να μεταμορφώνονται με την πάροδο του χρόνου, αντί να γερνούν και να φθείρονται.

Αρχιτέκτονες χωρίς σύνορα

Μια νέα γενιά Ελλήνων αρχιτεκτόνων, με φιλοδοξίες και μοναδική προσέγγιση στο σχέδιο, συμμετέχει ενεργά στο διεθνές γίγνεσθαι. Μικρά γραφεία υλοποιούν αξιόλογα έργα σε διάφορα μέρη του κόσμου, κερδίζουν διαγωνισμούς και τιμώνται με σημαντικά βραβεία. Οι K-Studio, Deca Architecture και Divercity Architects είναι τρεις τέτοιες περιπτώσεις.

Της Σελάνας Βροντή

Το βραβευμένο ξενοδοχείο Grace Santorini, σε σχέδιο Divercity και mplusm, είναι εμπνευσμένο από την παραδοσιακή κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική. Βρίσκεται στο Ημεροβίγλι, στη Θήρα (2010).

Σύγχρονο ολοκληρώνεται το πολυτελές συγκρότημα κατοικιών «One Athens» στους πρόποδες του Λυκαβηττού. Πρόκειται για τη μετασκευή του παλιού γραφείου/σχολής του διεθνώς αναγνωρισμένου Έλληνα αρχιτέκτονα και πολεοδόμου Κωνσταντίνου Δοξιάδη (2014).

ΕΡΕΤΑ ΑΤΤΑΛΗ

FERNANDO GUERRA

Προμελέτη για τα γραφεία της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Το κτίριο χτίζεται πίσω από τον γνωστό πολυχώρο πολιτισμού, στον Νέο Κόσμο (2014).

DIVERCITY ARCHITECTS

«Το φως και το τοπίο της Ελλάδας μάς έδωσαν διαφορετική αντίληψη του χώρου»

Το 2004 ιδρύονται στην Αθήνα οι Divercity Architects. Τέσσερα χρόνια αργότερα, ανοίγουν γραφείο στο Λονδίνο. «Από πολύ νωρίς είδαμε την αρχιτεκτονική σαν μια διεθνή συζήτηση», δηλώνει ο αρχιτέκτονας Νικόλαος Τραβασάρος, που συντονίζει την ομάδα. Συνοδοιπόροι του, ο αδερφός του Δημήτρης Τραβασάρος και η Χριστίνα Αχτύπη. Και οι τρεις έχουν σπουδάσει αρχιτεκτονική στο Λονδίνο - ο Νικόλαος και η Χριστίνα έχουν λάβει το πρώτο τους πτυχίο από το Μετσόβιο Πολυτεχνείο. «Αυτήν τη στιγμή υλοποιούμε έργα στην Ελλάδα, την Ευρώπη, τη Βόρεια Αφρική και τη Νότια Αμερική. Αυτό σημαίνει ότι όλοι στο γραφείο βρισκόμαστε σε διαρκή κινητικότητα. Η βελτίωση των υπολογιστών, η διευκόλυνση της επικοινωνίας και η ευκολία στα ταξίδια δίνουν τη δυνατότητα σε μικρά σχήματα σαν κι εμάς να μπορούν να προβαίνουν σε δραστηριότητες σε μέρη που ήταν κάποτε δυσπρόσιτα.

Παρά την πώση στην οικοδομική δραστηριότητα, μικρά γραφεία σαν το δικό σας παίρνουν σημαντικές αναθέσεις. Πώς το εξηγείτε;

Τα τελευταία χρόνια γίνονται επενδύσεις στον τουρισμό. Αυτό μας δίνει την ευκαιρία να είμαστε απασχολημένοι με σημαντικά έργα. Αυτήν τη στιγμή σχεδιάζουμε ένα μεγάλο ξενοδοχειακό συγκρότημα στη Μεσσηνία (σε συνεργασία με το αρχιτεκτονικό γραφείο mplusm), ένα ξενοδοχείο στις ελβετικές Άλπεις, ένα στο Μαρόκο και ένα στη Σαντορίνη. Ηδη αυτά είναι αρκετά για ένα μικρό γραφείο. Παρουσιάζονται, πάντως, ευκαιρίες και η αγορά δείχνει να ανακάμπτει.

Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζει σήμερα το γραφείο σας στο Λονδίνο;

Υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός, αλλά αυτό μας «τραβάει» προς τα πάνω. Είναι γοητευτικό να κινείσαι σε ένα περιβάλλον τόσο ενδιαφέρον αρχιτεκτονικά, όπου βρίσκονται ορισμένες από τις πιο σοβαρές αρχιτεκτονικές σχολές στον κόσμο, όπως η AA ή το Royal College of Art. Οι εκθέσεις των τελειοφοίτων κάθε φορά είναι μια αρχιτεκτονική εμπειρία.

Γνωρίζουν εκεί ότι είστε Έλληνες;

Το Λονδίνο είναι μια διεθνής πόλη. Η εθνική ταυτότητα του καθενός δεν παίζει ιδιαίτερο ρόλο. Ανήκουμε σε μια γενιά που λεγόμαστε Ευρωπαίοι ή, ακόμη πιο διευρυμένο, πολίτες του κόσμου. Δεν νομίζω ότι πουλάμε την ελληνικότητα με τη σημαία. Καθώς όμως έχουμε μεγαλώσει σε μια χώρα που σημαίνει αυτό το φως και αυτό το τοπίο, έχουμε μια διαφορετική αντίληψη του χώρου, που ενδεχομένως να μας κάνει διαφορετικούς σ' αυτή την τεράστια αγορά που λέγεται Λονδίνο. Σε σύγκριση με τους Βορειοευρωπαίους που κατασκευάζουν κτίρια πιο συμπαγή, πιο «κουτιά», εμείς

Μια κατοικία στο Ψυχικό (2012).

ΕΡΕΤΑ ΑΤΤΑΛΗ

Η ομάδα της Divercity: από αριστερά, Δημήτρης Τραβασάρος, Χριστίνα Αχτύπη, Νικόλαος Τραβασάρος.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΡΗΣ

στη Μεσόγειο προσεγγίζουμε διαφορετικά το «μέσα» και το «έξω» ή τη σχέση του κτιρίου με το περιβάλλον.

Ποιο είναι το αρχιτεκτονικό σας στυλ;

Υπάρχουν γραφεία που προτάσσουν το στυλ, που έχουν πολύ ισχυρή ταυτότητα, όπως είναι η Ζάχα Χαντίντ. Εμείς με αυτό πάντα είχαμε ένα πρόβλημα. Δεν νιώθω ότι η αρχιτεκτονική είναι ένα στυλ, νιώθω ότι είναι μια γλώσσα. Και ως γλώσσα ο βασικός στόχος είναι να παράγει ένα νόημα. Ο αρχιτέκτονας οφείλει, κατά τη γνώμη μου, να βρίσκει τις κατάλληλες λέξεις για να μπορεί να αφηγηθεί μια ιστορία. Άλλο να χτίζεις ένα ξενοδοχείο στη Μονεμβασιά και άλλο στις Άλπεις, που έχουν εντελώς διαφορετικούς κώδικες και γλώσσα. Αν μπει κανείς στην ιστοσελίδα της Divercity, δεν θα δει ομοιόμορφα κτίρια. Φυσικά υπάρχει ένα αόρατο νήμα που συνδέει όλα μας τα έργα. Δεν αναπαράγουμε, όμως, μια σειρά υλικών και μεθόδων. Ένα στοιχείο, πάντως, που βρίσκουμε με έκπληξη να επαναλαμβάνεται είναι το νερό.

Γιατί ασχοληθήκατε με την αρχιτεκτονική;

Ο πατέρας μας και ο θείος μου είναι αρχιτέκτονες. Η θεία μου είναι πολιτικός μηχανικός. Η αρχιτεκτονική ήταν για εμάς πολύ οικεία. Ως παιδί πέρασα ατέλειωτα απογεύματα στο γραφείο του πατέρα μου ζωγραφίζοντας, μετά υπήρχε το εργοτάξιο που πάντα με μάγευε. Αυτό πέρασε και στη δουλειά μας. Από τη μια, μας ενδιαφέρει πολύ η αρχιτεκτονική συζήτηση, αλλά και μας γοητεύει πάρα πολύ το υλοποιημένο έργο. Ο,τι και να λες στο χαρτί, η αναμέτρηση με το χτισμένο κτίριο είναι η μοναδική στιγμή που σου επιτρέπει να καταλάβεις και να αξιολογήσεις τι έκανες και ενδεχομένως να γίνεις καλύτερος. Δίδασκα έξι χρόνια στην Αγγλία. Πάντα είχα αυτήν τη διπλή υπόσταση: από τη μια η υλοποίηση ενός έργου και από την άλλη, το περιβάλλον της ακαδημαϊκής αναζήτησης και της συνεχούς προσπάθειας να εφεύρει κανείς καινούργιες ιδέες.

Το πρώτο πράγμα που διδάσκετε σε φοιτητές αρχιτεκτονικής;

Εριχνα τους πρωτοετείς κατευθύνω στα βαθιά, βάζοντάς τους να φτιάχνουν πράγματα. Η αρχιτεκτονική δεν είναι κάτι αφηρημένο, ισχύουν σ' αυτήν οι νόμοι των υλικών.

«Κρατήρας», βραβευμένη κατοικία στην κορυφή ενός λόφου στην Αντίπαρο (2004).

Αλέξανδρος Βαϊτσος και Κάρλος Λοπερένα

decaARCHITECTURE «Η γενιά μας προσεγγίζει το διεθνές κοινό πιο εύκολα»

Ο γεννημένος στο Περού Αλέξανδρος Βαϊτσος και ο Μεξικανός Κάρλος Λοπερένα γνωρίστηκαν στην Καλιφόρνια, στο πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ, όπου έκαναν το μεταπτυχιακό τους - ο ένας προκαλούσε τη δημιουργικότητα του άλλου, έτσι συμφώνησαν κάποτε να συνεργαστούν ξανά. Το 2001, την προολυμπιακή περίοδο των ευκαιριών, άνοιξαν γραφείο στην Αθήνα, όμως εξ αρχής στόχευσαν σε διεθνή δραστηριότητα. Το πρώτο τους έργο - «Ο κρατήρας», εξοχική κατοικία στην Αντίπαρο- βραβεύτηκε στο Λονδίνο με το σημαντικό Emerging Architecture Award. Ακολούθησε το Piranessi, το βραβείο αρχιτεκτονικής με την πιο μακρόχρονη ιστορία, ενώ πέρυσι τιμήθηκαν στη Νέα Υόρκη ανάμεσα σε 1.500 συμμετοχές από 100 χώρες με το Architezer+Award, νέο θεσμό που φιλοδοξεί να γίνει το μεγαλύτερο βραβείο αρχιτεκτονικής στον κόσμο. Προ δύο ετών το βραβευμένο τους έργο «Αλώνι», μια υπόσκαφη κατοικία στην Αντίπαρο, δημοσιεύτηκε στο λεύκωμα «100 contemporary houses» των εκδόσεων Taschen. «Αν κάνεις λίγες αλλά σωστές κινήσεις, μπορείς να προκαλέσεις το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Η συμμετοχή μας σε διαγωνισμούς δεν γίνεται μόνο για την αναγνώριση. Όταν κινείσαι σε άλλους δημιουργικούς χώρους, σου προσφέρονται περισσότερα καλλιτεχνικά εναύσματα», σχολιάζει ο Αλέξανδρος Βαϊτσος, απόφοιτος του Χάρβαρντ.

Με τι ασχολείστε τώρα;

Σχεδιάζουμε ένα σπίτι στη Σικελία, το οποίο βρίσκεται σε ένα κτήμα 200 στρεμμάτων, οπότε παράλληλα κάνουμε και μελέτη τοπίου. Ετοιμάζουμε επίσης ένα κέντρο ευεξίας στις Αλπεις και μία κατοικία σε ένα παλιό ξωκλήσι, στην Κορνούαλη της Ουαλίας.

Πώς «κλείνονται» οι δουλειές στο εξωτερικό;

Μας προσεγγίζουν από διάφορα μέρη - Κίνα, Νέα Ζηλανδία, Γερμανία... Βλέπουν έργα μας στο Ιντερνετ ή από δημοσιεύσεις, τους προκαλούν το ενδιαφέρον και στη συνέχεια επικοινωνούν μαζί μας μέσω email.

Οπότε είναι για εφικτό κάποιος που βρίσκεται στην περιφέρεια να κάνει διεθνή καριέρα.

Υπάρχει γενικότερη κουλτούρα αποκέντρωσης, από το κρασί μέχρι την αρχιτεκτονική. Το τοπικό έχει αποκτήσει ενδιαφέρον. Οι άνθρωποι πλέον ψάχνουν περισσότερο και παίρνουν αποφάσεις που δεν είναι τόσο τυποποιημένες. Επίσης οι περισσότεροι της δικής μας γενιάς (30 - 45 ετών) έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό. Αυτό τους κάνει

να σκέφτονται διαφορετικά και να προσεγγίζουν το διεθνές κοινό με περισσότερη ευκολία.

Πώς αποτυπώνεται η ελληνικότητα στη δουλειά σας;

Κάνουμε συνεχώς έρευνα για το ελληνικό τοπίο και τις ελληνικές πόλεις. Αυτά που μαθαίνουμε έχουν άμεση επίδραση στην αρχιτεκτονική μας. Σ' ένα σπίτι στην Αντίπαρο επαναπροσδιορίζουμε την παραδοσιακή τυπολογία της ξερολιθιάς. Στη Μήλο, στο έργο Voronoi's Corrals, χρησιμοποιούμε την έννοια των μαντριών για να προσδιορίσουμε με σαφήνεια τα όρια της κατοικίας, αφήνοντας παρθένο το υπόλοιπο τοπίο. Στην Τζια, επηρεασμένοι από τη στρατιωτική υποδομή της υπαίθρου, δημιουργήσαμε ένα σπίτι που εξαφανίζεται κάτω από μια κορυφογραμμή.

Τι θα θέλατε να σχεδιάσετε;

Εχουμε σχεδιάσει από joystick μέχρι πολυκατοικία, από ξενοδοχείο μέχρι πάρκο. Θα ήταν χαρά μας εάν μας δινόταν η ευκαιρία να σχεδιάσουμε ένα σχολείο, ένα θέατρο, μια πλατεία, ένα γήπεδο.

Ποια είναι η φιλοσοφία του γραφείου σας;

Μας ενδιαφέρει να αντιλαμβανόμαστε τις ανάγκες των πελατών με ουσιαστικό τρόπο - τα σχέδιά μας επηρεάζονται από την ψυχοσύνθεση και τις καταβολές τους. Προσπαθούμε πάντα να γνωρίζουμε ανθρώπους στα μέρη όπου δουλεύουμε και να καταβαθμίζουμε τους ιδιαίτερους παράγοντες που επηρεάζουν τις τοπικές κοινωνίες. Μας ενδιαφέρει επίσης να κεντρίζουμε τις αισθήσεις μέσα από τα έργα μας. Προσπαθούμε να βελτιώνουμε συνέχεια τις μεθόδους κατασκευής και να πειραματιζόμαστε με νέα υλικά. Για ένα μικρό ποσοστό των έργων αναλαμβάνουμε και την ευθύνη της κατασκευής, δημιουργώντας συνέργειες με τους τοπικούς τεχνίτες.

«Αλώνι», βραβευμένη υπόσκαφη κατοικία στην Αντίπαρο, εμπνευσμένη από τις παραδοσιακές τεχνικές της ξερολιθιάς (2008).

ED REVE

«Voronoi's Corrals», κατοικία στη Μήλο (2012). Στο έργο αυτό χρησιμοποιείται η παραδοσιακή τυπολογία των μαντριών, για να προσδιορίζονται με σαφήνεια τα όρια της οικίας.

STALE ERIKSEN

«Oozora», ένα chic γιαπωνέζικο εστιατόριο-μπαρ στα βόρεια προάστια της Αθήνας (2012).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΕΣΣΑΡΓΙΑΝΗΣ

«Carappa», μια πιτσαρία-τρατορία στο Κολωνάκι, εμπνευσμένη από την ιταλική επαρχία (2011).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΔΑΚΗΣ

Το «Alemaou» είναι ένα μοντέρνο μπαρ-εστιατόριο στην παραλία της Φτελιάς στη Μύκονο, εμπνευσμένο από την κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική (2010).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΔΑΚΗΣ

K-STUDIO

«Αφηγούμαστε ιστορίες με τα σχέδιά μας»

Ο Δημήτρης και ο Κωνσταντίνος Καραμπατάκης είναι αδέρφια. Σπούδασαν στη λονδρέζικη αρχιτεκτονική σχολή UCL Bartlett (με δύο χρόνια διαφορά). «Ο πατέρας μας είναι αρχιτέκτονας. Φαίνεται πως μας έκανε από μικρή ηλικία πλύση εγκεφάλου», αστεειούνται. «Μας πήγαινε στις οικοδομές και τα καλοκαίρια δουλεύαμε σε διάφορους επιπλοποιούς. Είχαμε καθημερινή τριβή με το επάγγελμα. Μετά τις σπουδές μας, όμως, αναθεωρήσαμε το τι σημαίνει αρχιτεκτονική. Είδαμε ότι είναι μια διαδικασία σκέψης που βασίζεται σε μια ιδέα». Αφού εργάστηκαν για ένα χρόνο στον διακεκριμένο Βρετανό αρχιτέκτονα Will Alsop, οι αδελφοί Καραμπατάκη επέστρεψαν στην Αθήνα, όπου άνοιξαν το «K-Studio». Κάθε τους έργο διακρίνεται από πρωτοτυπία, αρμονία και φρεσκάδα. «Μας αρέσει να αφηγούμαστε ιστορίες. Πιστεύουμε ότι κάθε πρότζεκτ πρέπει να σχεδιάζεται ως μια ολοκληρωμένη αρχιτεκτονική εμπειρία», λένε. Σε κάθε ιστορία τους βάζουν και έναν παράξενο τίτλο, όπως «BarBouni» ή «Suka Cuka». Σχεδιάζουν κυρίως κατοικίες, καταστήματα, χώρους εστίασης αλλά και ξενοδοχεία, ενώ παράλληλα ασχολούνται και με το σχεδιασμό επίπλων και αντικειμένων. Τα τελευταία χρόνια άρχισαν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους στο εξωτερικό. «Εχοντας σπουδάσει και εργαστεί στο Λονδίνο, η επιστροφή στη λονδρέζικη αγορά προέκυψε φυσικά. Μας αρέσει πολύ να εμπνεύμαστε από ένα διεθνές περιβάλλον, στο οποίο καλούμαστε να δουλέψουμε». Σήμερα στο γραφείο τους εργάζονται 20 άτομα.

ΔΙΟΛΙΒΗΣ ΚΟΥΡΗΣ

Δημήτρης και Κωνσταντίνος Καραμπατάκης

«Plane House», κατοικία στη Σκιάθο (2011). «Ο ενδιάμεσος χώρος αποτελεί τη βάση όλης της μελέτης», λένε οι αρχιτέκτονες.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΔΑΚΗΣ

Ποιο είναι το αρχιτεκτονικό σας στυλ;

Η αρχιτεκτονική γλώσσα και η παλέτα υλικών δεν είναι πάντα η ίδια. Το αισθητικό αποτέλεσμα δεν είναι προαποφασισμένο· είναι κάτι το οποίο προκύπτει από την προσπάθειά μας να δώσουμε λύσεις σε τεχνικά ή άλλους είδους προβλήματα. Βέβαια έχουμε παρατηρήσει πως υποσυνείδητα επαναλαμβάνονται κάποιες επιλογές φυσικών υλικών, όπως η πέτρα, το ξύλο, το μέταλλο.

Πώς αποτυπώνεται η ελληνικότητα στη δουλειά σας;

Ως Έλληνες είμαστε αυθόρμητοι και αυτό το χαρακτηριστικό αντικατοπτρίζεται στη δουλειά μας. Επίσης το ήπιο κλίμα της χώρας μάς παροτρύνει να εξετάζουμε πάντα το όριο μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού χώρου, και πιο συγκεκριμένα του ενδιάμεσου χώρου. Ειδικά στα έργα που έχουμε σχεδιάσει στην Ελλάδα, ο ενδιάμεσος χώρος αποτελεί τη βάση όλης της μελέτης.

Για ποια συνεργασία νιώθετε υπερήφανοι;

Για το «Plane house» και το «BarBouni», γιατί αντικατοπτρίζουν τη φιλοσοφία του γραφείου μας.

Ποιων αρχιτέκτονα θαυμάζετε;

Εκτιμάμε την αρχιτεκτονική γλώσσα διάφορων αρχιτεκτονικών γραφείων, όπως των SANAA, OMA, BIG, Caruso St John Architects.

Ποιο κτίριο της Αθήνας θα γκρεμιζατε με ευχαρίστηση;

Τα τρία κτίρια που βρίσκονται μπροστά από το Μουσείο της Ακρόπολης.

Ποιο αρχιτεκτονικό κίνημα σας έχει επηρεάσει;

Το μεταμοντέρνο. Σε αντίθεση με το μοντερνισμό, ο μεταμοντερνισμός αγκαλιάζει την ιστορία, την κουλτούρα, την ποικιλομορφία και τη διαφοροποίηση.

Τι είναι αρχιτεκτονική;

Όπως λέει και το βιβλίο «What is architecture» του Paul Shephard, η αρχιτεκτονική είναι πέτρες με χαρακτήρα. Αυτή η απλουστευμένη απάντηση σε αυτό το σύνθετο ερώτημα εξηγεί τη δυνατότητα της αρχιτεκτονικής να αποδώσει χαρακτήρα σε μέρη μέσω της υλικότητας.